

Nr. 30055 din 31.08.2024

RAPORT DE SPECIALITATE

privind aprobarea atribuirii denumirii unei străzi din Municipiul Dej (zona Dealul Sfântul Petru)

Primăria municipiului Dej, prin S.U.A.T., propune spre aprobare atribuirea denumirii unei străzi din Municipiul Dej (Dealul Sfântul Petru).

Ca urmare a preluării de către Municipiul Dej a imobilului înscris în CF nr. 60723 Dej cu nr. cadastral 60723, ce constă din „Teren intravilan, având categoria de folosință – drum”, cu suprafața de 1246 mp, conform Contractului de donație nr. 2366 din 17 iunie 2026 încheiat de Notar Public – Sigartău Radu Ștefan,

Propunem atribuirea denumirii „ **strada Teodor Mihali**”, în memoria unuia dintre cei mai importanți oameni politici români din Transilvania de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Avocat, om politic și militant pentru drepturile naționale ale românilor transilvăneni, el și-a legat o mare parte din activitate de orașul Dej. Aici și-a desfășurat profesia de avocat, a întemeiat instituții economice și culturale și a devenit unul dintre principalii lideri ai mișcării naționale românești. Prin activitatea sa politică și prin implicarea directă în evenimentele din anul 1918, Teodor Mihali a contribuit la realizarea Marii Uniri și la unirea Transilvaniei cu România.

Pentru Dej, Teodor Mihali nu a fost doar un politician, ci unul dintre oamenii care au transformat orașul într-un centru al mișcării naționale. Casa sa din Dej a fost unul dintre locurile în care s-au pregătit acțiuni importante pentru unirea Transilvaniei cu România. De aceea, memoria lui Teodor Mihali este strâns legată de istoria Dejului și de momentul fundamental al istoriei românilor: Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

Date personale. S-a născut în 15 martie 1885, în satul Prislop (comuna Boiu Mare), comitatul Solnoc-Dabâca, azi județul Maramureș și a decedat în 17 ianuarie 1934 la Cluj-Napoca, județul Cluj. În anul 1884 s-a căsătorit cu Viorica Vaida-Voievod, care a decedat la 24 septembrie 1903. Cei doi au avut o fetiță, care însă a murit la vârstă fragedă. În 1906 s-a recăsătorit cu Eleftera Porescu, directoarea Azilului „Regina Elisabeta” din București. După căsătorie s-a stabilit la Dej, oraș care avea să devină centrul activității sale profesionale, politice și culturale.

Studii. A urmat cursurile liceale la Baia Mare și Cluj, la Gimnaziul superior romano-catolic, după care s-a înscris la Facultatea de Drept a Universității „Francisc Iosif” din Cluj. A obținut doctoratul în drept în anul 1883, iar în anul 1884 „cenzura” (definitivatul în profesie) de avocat la Târgu Mureș, stabilindu-se în Baroul de avocați din Dej.

Activitatea profesională și politică. La Dej, Teodor Mihali s-a remarcat nu doar ca avocat, ci și ca susținător al dezvoltării comunității românești. A înființat banca „Someșana”, una dintre instituțiile de credit românești importante din zonă. A fost, de asemenea, implicat în activitatea Astrei, asociație care urmărea dezvoltarea culturală și educațională a românilor din Transilvania. În calitate de director al Despărțământului Astra din Dej, Mihali a sprijinit extinderea activității culturale în localitățile din jurul orașului.

A început să profeseze ca avocat la Dej, fiind fondator al Despărțământului Dej al Astrei și al Casinei Române din Dej (1891), precum și al Institutului de Credit și Economii din Dej (1890). Acesta din urmă fiind numită Banca Someșeană, al cărei director a fost câteva decenii.

Membru al Partidului Național Român (P.N.R.) din 1880 și al Comitetului Central al acestuia din 7 octombrie 1890, a devenit, în anul 1905, vicepreședinte, apoi în anul 1919 președinte al acestui partid, după moartea lui Gheorghe Pop de Băsești. Judecat și condamnat la închisoare în procesul Memorandului (1894), a susținut intrarea în politica activă a P.N.R. În același an a fost ales deputat al

cercului Ileanda-Mare pe care l-a reprezentat până în 1918 în Parlamentul de la Budapesta. În casa sa din Dej (str. Mircea Cel Bătrân, nr. 2) a funcționat Casina Română și Biblioteca Despărțământului Dej al ASTRA. A fost director al Despărțământului Dej al ASTRA mai mulți ani, organizând în 1910 una dintre cele mai reușite adunări generale ale Asociațiunii ASTRA.

Activitatea politică a fost prodigioasă fiind ales Președinte al Clubului Parlamentar din monarhia Austro-Ungară (1905-1918). La convocarea lui Teodor Mihali, în 12 octombrie 1918 fruntașii românilor se întrunesc la Oradea unde, după proiectul lui Al. Vaida-Voevod, se elaborează Declarația de autodeterminare a românilor din Transilvania și Ungaria. La 3 noiembrie 1918 a fost desemnat la Arad președinte al Sfatului Național al Gărzilor Naționale. A fost și vicepreședinte a Marii Adunări Naționale de la 1 Decembrie 1918 și vicepreședinte al Marelui Sfat Național Român.

La sfârșitul Primului Război Mondial, Dejul s-a transformat într-unul dintre centrele importante ale mișcării unioniste românești. Alături de Teodor Mihali s-au remarcat alte personalități originare din această zonă, precum Alexandru Vaida-Voevod și Ștefan Cicio-Pop. Activitatea acestor oameni politici, împreună cu cea a fruntașilor locali, a contribuit la organizarea românilor din Dej și din comitatul Solnoc-Dăbâca în vederea realizării Marii Unirii de la alba iulie, de la 1 decembrie 1918.

Ulterior, a devenit membru al Partidului Poporului, apoi al Partidului Național Liberal, a fost ales ca deputat la alegerile din 1920 și 1931 și a deținut funcția de vicepreședinte al Senatului României. După moartea lui Gheorghe Pop de Băsești, la 23 februarie 1919, Teodor Mihali va deține atât președinția în Partidul Național Român, cât și în cadrul Marelui Sfat Național al Transilvaniei. A fost președintele părții române în cadrul Consiliului de Unificare a Transilvaniei cu România și pentru stabilirea graniței de Vest a României.

A fost prefect al județului Solnoc-Dăbâca (1919) și primar al Clujului în anul 1926, apoi între anii 1927- 1931. În perioada mandatului său de primar a început construirea podului peste Someș (cel din Piața Mihai Viteazul), care a fost finalizat în anul 1932. De asemenea, s-a realizat încă un pod pietonal, o pasarelă metalică între străzile Garibaldi și Uzinei Electrice, funcțional până în anul 1960. Cele mai mari lucrări de investiții au fost demarate în domeniul edilitar și au vizat Uzina de apă, Stația de Pompă și alimentarea cu apă a orașului, asfaltări și pietruiri de străzi, rețele de canalizare, extinderea și modernizarea abatorului comunal etc.

Titluri și distincții acordate. Teodor Mihali, a fost decorat de regele Carol al II-lea cu Ordinul Ferdinand I în grad de Mare Cruce (14 mai 1930). A fost vicepreședinte al Societății Române de Lectură Iulia (înființată de către profesorul universitar Grigore Silași) și președinte al Uniunii Avocaților din România. În 1934, la moartea sa, guvernul a ordonat funerarii naționale și a fost înmormântat în Cimitirul Central din Cluj. În fața Catedralei „Schimbarea la față” din Cluj-Napoca au participat un batalion din Reg. 83 Infanterie, un escadron din Reg. 11 Călărași și o baterie din Reg. 31 artilerie.

Moartea sa a îndoliat întreaga țară. După slujba de înmormântare s-au rostit cuvântări, evidențiind meritele defunctului PSS Episcopul Iuliu Hossu, Al. Lepădatu, în numele Guvernului, dr. Alexandru Vaida Voevod, General Gane, în numele armatei, dr. Alex. Dragomir, în numele Uniunii Avocaților și Baroului avocaților din Cluj, Dr. Iuliu Moldovan, în numele „Astreii”, Vladimir Ghidionescu, în numele Ligii Culturale.

Teodor Mihali a fost în viață un vizionar și un martir al unei cauze pentru care poporul român îi datorează recunoștință veșnică. Trecutul lui se împletește cu cele mai frumoase clipe din istoria națională, o luptă dusă pentru drepturi naționale și unitate. Generația românilor de la 1918 vor rămâne în istorie ca o mărturie a trecutului, fiind considerați părinții fondatori ai națiunii române.

Având în vedere necesitatea stabilirii adreselor administrative pentru a se elibera Autorizații de construire sau Certificate de atestare a edificării construcțiilor, susținem aprobarea atribuirii denumirii „**strada Teodor Mihali**”.

Se propune încadrarea „strada Teodor Mihali” în zona fiscală C.

ARHITECT ȘEF
Szerváczius László Victor

ȘEF S.U.A.T
ing Gavrea Gabriela

Întocmit :
ing. Balint Oana-Laura